

แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 : พหุกรณีศึกษา

Guideline for Educational Administration According to Sufficiency Economy Philosophy in Education Extended School under The Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4 : Multi – Cases Study

จิรภา ไพค่านาม¹* และ ประยุทธ์ ชูสอน²

Jirapa Phaikamnam¹* and Prayuth Chusorn²

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Master of Education Program in of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

² อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Lecturer, Department of Educational Administration, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้พหุกรณีศึกษา (Multi-Cases Study) จำนวน 5 โรงเรียน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) แล้วนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนาแบบความเรียง ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียง

ผลการวิจัยมีดังนี้

สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. นโยบาย มีการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ซึ่งบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการทุกด้าน ดำเนินการตามแผน ติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการ กิจกรรม และนำข้อควรปรับปรุงแก้ไขไปพัฒนาในปีต่อไป
2. วิชาการ มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมจัดทำแผนส่งเสริมงานวิชาการ มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
3. งบประมาณ มีการวางแผนการบริหารงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในโครงการ กิจกรรม โดยใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบโปร่งใส และตรวจสอบได้
4. บริหารทั่วไป โรงเรียนจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ มีการบริหารจัดการบนพื้นฐานของความพอเพียงและให้ชุมชนมีส่วนร่วม

*Corresponding author. Tel: Mobile+ 085 - 6779856

E-mail address: jirapa.p@kkumail.com

แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. นโยบาย ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมกันกำหนดนโยบายที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีครูผู้รับผิดชอบสรุปผล และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงการดำเนินงานในปีต่อไป

2. วิชาการ ต้องมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมจัดทำแผนส่งเสริมงานวิชาการ แล้วนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3. งบประมาณ โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงบประมาณ โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบในการทำงาน วางแผนการบริหารงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และพันธกิจ แล้วดำเนินการตามแผนงบประมาณด้วยความประหยัด คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

4. บริหารทั่วไป โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนไปยังผู้ปกครองและชุมชนอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารจัดการ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aimed to study situations and guidelines for educational administration according to sufficiency economy philosophy in education extended school under the Office of Khon Kaen Primary Education Service Area 4. The study conducted into two steps: The first step investigated situations for educational administration according to sufficiency economy philosophy using multi cases study approach with five schools. Document analysis, interview and observation were employed for data collection. The obtained data was analyzed by descriptive analysis and presented in descriptive manner. The second step was a focus group discussion to find out the guidelines for educational administration according to sufficiency economy philosophy. The data was also analyzed by content analysis and presented in descriptive manner.

Findings:

Situations for educational administration according to sufficiency economy philosophy were as follows:

1. Policy aspect, there were meetings among stakeholders in order to set vision and mission which integrated sufficiency economy philosophy in every administrative aspect. Then specified mission and vision were implemented as planned. The following up for work performances were conducted on projects and activities. The data was used for the following year development.

2. Academic aspect, the sufficiency economy philosophy was integrated in schools curriculum. The stakeholders participated in planning for academic development. The measurement and evaluation.

3. Budgeting aspect, the administrative plans were set based on vision and mission of the schools which integrated sufficiency economy philosophy in projects and activities. The budget was spent systematically transparency and accountability.

4. Other administrative works aspect, the schools always organized buildings and ground and environment appropriately for students to learn. The management was based on sufficiency and community participation.

Guidelines for educational administration according to sufficiency economy philosophy were as follows:

1. Policy aspect, administrators and stakeholders should participate in setting policy based on sufficiency economy philosophy and implementing it in school administrative management. The teachers should produce summary report and presented to concerned parties. The results should be used for the following year development.

2. Academic aspect, sufficiency economy philosophy should be integrated in school curriculum by having stakeholders work out on the plan for academic development. This academic plan would be used for learning and teaching.

3. Budgeting aspect, schools should appoint a financial management committee which based their work on sufficiency economy philosophy. The budget work plan should be in line with the vision and mission. The implementation of plan should be based on the concepts of saving, worthiness, and optimal out comes.

4. Other administrative works aspect, schools should organize buildings and ground and the environment appropriate for the learning of sufficiency economy philosophy. There should be a public relation of school activities to parents and community continuously.

บทนำ

สังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามยุค “โลกาภิวัตน์” โดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้นำเราไปสู่การปรับตัว และการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาให้พัฒนาทันการเปลี่ยนแปลงใหม่ที่เกิดขึ้น ประกอบกับเศรษฐกิจโลกยุคใหม่ ที่เป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge – Based Economy: KBE) มีการใช้ความรู้และนวัตกรรมหลักในพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาความรู้และการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นทุนที่เกื้อกูลต่อการยกระดับการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศ ในขณะเดียวกันต้องให้ความสำคัญกับทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมควบคู่กันไป [1] ที่ผ่านมามีการพัฒนาประเทศไทยให้ความสำคัญในด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก เป็นการพัฒนาที่ไม่สมดุลและยั่งยืน ซึ่งเกิดจากการให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่มุ่งพัฒนาเพื่อสร้างความมั่งคั่งและรายได้มาสู่ประเทศเป็นหลัก จนวันนี้คนไทยมีค่านิยมและพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป ขาดจิตสำนึกสาธารณะ การให้คุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นคนและการยึดหลักธรรมในการดำเนินชีวิต เริ่มเสื่อมถอยลง ทุกอย่างสวนทางกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นแนวทางการพัฒนา บนพื้นฐานทางสายกลาง และไม่ประมาท มีความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต การป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤติ สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ [2]

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่เน้นการเจริญเติบโตที่ค่อย ๆ พัฒนาขึ้นตามศักยภาพที่มีอยู่จริงอย่างมีเหตุผล เป็นขั้นเป็นตอนด้วยความมั่นคง และเตรียม

พร้อมด้วยความไม่ประมาทในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น นับเป็นกระบวนการมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมี 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ปัจจัยสำคัญที่เป็นแก่นแท้ของ 3 ห่วง คือ 1) ความพอประมาณ (Moderation) หมายถึง ความพอดี (Dynamic Optimum) ไม่สุดโต่งจนเกินไป 2) การมีเหตุผล (Reasonableness) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอประมาณ โดยคาดผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น Expected Results) อย่างรอบคอบ 3) ภูมิคุ้มกันที่ดี (Self immunity) เพื่อเตรียมพร้อมรับผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะของพลวัต ความพอเพียงจึงต้องคำนึงถึงสิ่งที่เป็นไปได้ในอนาคต ภายใต้ข้อจำกัดของความรู้ที่มีอยู่ ส่วน 2 เงื่อนไข คือ การมีความรู้คู่คุณธรรม [3]

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (2555 – 2559) ได้ัญญเหตุหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางในทุกระดับ ซึ่งได้มีส่วนสร้างเสริมภูมิคุ้มกันมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม และช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลง ให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน [4] *

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา โดยเป็นนโยบายหลักข้อที่ 1 ของนโยบายโรงเรียน 5 ดาว คือ เป็นคนดี มีจิตอาสา ยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ให้โรงเรียนในสังกัดทุกโรงเรียนนำไปยึดถือปฏิบัติและมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 และในปี พ.ศ. 2556 จากการติดตามประเมินผลสถานศึกษาพบว่า

มีสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินเกณฑ์คุณภาพของกระทรวง
ศึกษาธิการเป็นสถานศึกษาแบบอย่าง ในการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง ประจำปี 2556 จำนวนทั้งสิ้น 6,819 แห่ง ซึ่งใน
ประกาศดังกล่าวมี โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
มีอยู่ทั้งหมด 45 โรงเรียน ซึ่งมีเพียง 10 โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์
การประเมินเป็นสถานศึกษาแบบอย่าง ในการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง และได้รับคัดเลือกให้เป็นศูนย์การเรียนรู้การจัด
กิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น
จะเห็นถึงความสำคัญของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา
ผู้วิจัยในฐานะที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงต้องการศึกษาสภาพการบริหาร
จัดการสถานศึกษา ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ในด้าน นโยบาย วิชาการ งบประมาณ และบริหารทั่วไป
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อสรุปเป็น
แนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง ให้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
ที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ได้

คำถามของการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาขอนแก่น เขต 4 : พหุกรณีศึกษา มีอะไรบ้าง
2. แนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาตาม
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม
ศึกษาขอนแก่น เขต 4 ใน 4 องค์ประกอบเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพในการบริหารจัดการสถานศึกษา
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการสถาน
ศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียน
ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive
Research) แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. ระยะที่ 1

1.1 การเลือกกรณีศึกษา การวิจัยครั้งนี้ใช้การ
ศึกษาแบบพหุกรณีศึกษา คือโรงเรียนขยายโอกาสทางการ
ศึกษาจำนวน 5 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งครอบคลุมทั้ง 5 อำเภอ คือ
อำเภอกระนวน อำเภอคำสูง อำเภอน้ำพอง อำเภออุบลรัตน์
และอำเภอเขาสวนกวาง ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง อำเภอละ
1 โรงเรียน โดยใช้เกณฑ์โรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน
สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และบริหาร
จัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2556 และ
เป็นโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นศูนย์การเรียนรู้และการ
จัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษาตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้แก่ โรงเรียน
บ้านผางวิทยา โรงเรียนอนุบาลเขาสวนกวาง โรงเรียนบ้าน
พระบาทท่าเรือ โรงเรียนบ้านลำโรง และโรงเรียนบ้านห้วยเตย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ใน
การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการ
วิจัย การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) นโยบาย 2) วิชาการ
3) งบประมาณ 4) บริหารทั่วไป ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาสภาพ
การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ
พอเพียง ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น มี 3 ชนิด
ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามจากแบบบันทึก
(Field notes) โดยการตีความหมาย (Interpreter) ข้อมูลและ
ใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูลแบบตรวจสอบ
สามเส้า (Triangulation) ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การศึกษา
เอกสารและการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 15 คน
เพื่อเป็นการยืนยันและให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพ
การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียง วิเคราะห์ข้อมูลพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล
ตลอดระยะเวลา 2 เดือน

2. นำข้อมูลภาคสนามทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ในแต่ละด้านตามกรอบแนวคิดของการวิจัย และนำเสนอผลการวิจัยในรูปพรรณนาแบบความเรียง

2. ระยะที่ 2

2.1 กลุ่มเป้าหมายในการสนทนากลุ่ม คัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้มีความรู้และประสบการณ์ผู้เชี่ยวชาญระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 3 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูแกนนำ จำนวน 3 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เก็บข้อมูลโดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอด้วยวิธีการบรรยาย

สรุปและอภิปรายผล

1. สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

1.1 นโยบายโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ทุกภาคส่วนเข้ามาร่วมกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน ให้มีการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการทุกด้าน แต่งตั้งคณะกรรมการสรุปผลการดำเนินงาน เมื่อสิ้นภาคเรียนจะจัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผลการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ แล้วมีการรายงานต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้รับทราบถึงผลการดำเนินงาน และนำข้อควรปรับปรุงแก้ไขไปพัฒนาในปีต่อไป สอดคล้องกับเสาวณี ศรีพุทธรัตน์, วุฒิกาน อารีรัตน์ และศิริพงษ์ เพียศิริ [5] ที่ได้เสนอรูปแบบบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้ 1) ศึกษาบริบทของชุมชนเพื่อศึกษาความพร้อมในการนำรูปแบบการบริหารเชิงบูรณาการสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) ผู้บริหารประชุมครู ชุมชน ชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับการนำมาประยุกต์ใช้กับโรงเรียน 3) ระดมความคิดเห็นจากบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน ถึงแนวทางการนำไปปฏิบัติจริงในโรงเรียน

1.2 วิชาการ ผู้บริหาร ครูร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรท้องถิ่นที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในทุกกลุ่มสาระและทุกระดับชั้น เขียนแผนการจัด

การเรียนรู้ที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำไปสู่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดทำรายงานโครงการ นำไปเผยแพร่ในรูปของรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (SAR) รายงานการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปี นำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รายงานการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปี มาปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ต่อไป ทั้งนี้ เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางการทำหลักสูตรสถานศึกษาไว้ 3 แนวทาง คือ 1) การปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้สอดแทรกหลักคุณธรรมนำความรู้และการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) การพัฒนาครูไปสู่การจัดหลักสูตรและประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการสอน ควบคุมการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และ 3) สร้างเครือข่ายคุณธรรมของบ้าน วัด โรงเรียน ให้เกิดความร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำ การดำเนินงานของกิจกรรมในกลยุทธ์ยึดคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับ ชีระ บุญเจริญ [6] กล่าวว่า การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการจัดการศึกษาสามารถดำเนินการดังนี้ 1) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ในสถานศึกษา

1.3 งบประมาณ โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงบประมาณทำงานภายใต้แผนงาน โครงการ กิจกรรม โดยใช้งบประมาณให้สอดคล้องกับจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบในการทำงาน วางแผนการบริหารงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์ของสถานศึกษา แล้วดำเนินการตามแผนงบประมาณให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีด้วยความประหยัด คุ่มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด รายงานผลการติดตามผลการใช้งบประมาณที่เป็นจริง ถูกต้องและเป็นปัจจุบันสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนด นำข้อควรปรับปรุงแก้ไข ซึ่งเป็นข้อมูลในการพัฒนา ปรับปรุง และวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณในปีต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับ ปรียานุช

พินุลสรารู [7] กล่าวว่าสถานศึกษามีส่วนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการจัดการศึกษาใช้เป็นหลักในการบริหารจัดการและประสาน

ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการใช้ทรัพยากรร่วมกันด้านงบประมาณ สภาพแวดล้อมอย่างคุ้มค่าเป็นประโยชน์สูงสุด และจากผลการวิจัยของกังวาล ปัญญา นิรมิตร [8] พบว่า การวางแผนงบประมาณเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรโดยมีคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อความโปร่งใสและรอบคอบ การกำกับติดตามและสรุปรายงานผลการใช้เงินให้ตรงกับแผนปฏิบัติการและนำผลมาพัฒนาปรับปรุงให้เหมาะสมในงบประมาณถัดไปและการประสานเครือข่ายหรือองค์กรภายนอกในการระดมทุน

1.4 บริหารทั่วไป โรงเรียนวางแผนการบริหารจัดการอาคารสถานที่และจัดการแหล่งเรียนรู้ การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดูแลอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้มีความพร้อมบริการแก่นักเรียน รวมทั้งการบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้มีอาคารเรียน อาคารประกอบ มีความสะอาด ปลอดภัย ให้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนไปยังผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อให้ทราบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับด้านการประกอบอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อมด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านสังคมและวัฒนธรรม ในหมู่บ้านที่นักเรียนอาศัยอยู่ให้ครบทั้งหมด แล้วนำมาจัดหมวดหมู่รวบรวมข้อมูล เพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนที่บูรณาการสู่ห้องเรียน และจัดเก็บในห้องสมุดเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าของนักเรียน และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับการศึกษาของจิตติมา ธมชยากร [9] พบว่าแนวทางในการพัฒนางานอาคารสถานที่ ควรพัฒนาให้มี ความปลอดภัย มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้

2. แนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

2.1 นโยบาย ควรมีการประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ซึ่งต้องบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการทุกด้าน ดำเนินการตามแผน ติดตามผลการปฏิบัติงานตามโครงการ กิจกรรม และนำข้อควรปรับปรุงแก้ไขไปพัฒนาในปีต่อไป

2.2 วิชาการ ควรมีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบรรจุไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมจัดทำแผนส่งเสริมงานวิชาการ มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แล้วนำผลสรุปไปพัฒนาปรับปรุงในปีต่อไป

2.3 งบประมาณ ควรมีการวางแผนการบริหารงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในโครงการ กิจกรรม โดยใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และตรวจสอบได้

2.4 บริหารทั่วไป โรงเรียนควรจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ มีการบริหารจัดการบนพื้นฐานของความพอเพียงและให้ชุมชนมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างชัดเจน โดยให้ชุมชนและทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม ตลอดจนการสร้างเครือข่ายเพื่อขอความร่วมมือด้านงบประมาณสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

1.2 ควรมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบสมบูรณเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งโรงเรียน นักเรียนทุกคนต้องได้ปฏิบัติจริง ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมให้หลากหลาย เพื่อสร้างทักษะภูมิคุ้มกันที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของนักเรียน

1.3 การวางแผนการจัดการใช้งบประมาณของสถานศึกษาควรดำเนินงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีเป้าหมายให้สถานศึกษาตั้งอยู่บนทางสายกลางและความไม่ประมาท ยึดหลักความพอประมาณในการบริหารงบประมาณตามความจำเป็นและเหมาะสม สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี และประสานกับเครือข่ายหรือองค์กรชุมชน หรือองค์กรอื่นๆ ในการสนับสนุนด้านงบประมาณ

1.4 ควรระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเข้ามาดำเนินงานพัฒนาอาคารสถานที่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น และให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมปฏิบัติร่วมพัฒนาตามความพอประมาณและศักยภาพของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อจะได้เป็นแนวทางให้กับโรงเรียนประถมศึกษาที่ยังไม่ผ่านการประเมินต่อไป

2.2 ควรมีการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามทิศทางการปฏิรูปการศึกษาและจะมีรูปแบบการบริหารอย่างไรให้โรงเรียนที่ผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงแล้วยังคงเป็นสถานศึกษาพอเพียงอย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- [1] Tungkasmit U. An evaluation of organizing activities for desired characteristics development of students based on Sufficiency Economy Philosophy. Faculty of Education Khon Kaen University. 2013. (in Thai)
- [2] Silanoi L. The development of remedial reaching model for enhancing desired characteristics based on Sufficiency Economy. Faculty of Education Khon Kaen University. 2013. (in Thai)
- [3] Issaranggoon Na Audhaya J. The mobility of Sufficiency Economy... Journal of Economics and Society. 42.6 (November -December): 41-47. 2005. (in Thai)
- [4] The National Social and Economic Development Commission The 11th National Economics and Social Development Plan 2012-2016. 2012. P. 120 – 123. (in Thai)
- [5] Treputtarat S, Areeratana W, Piasiri S. Integration model for the learning organization based on Sufficiency Economy Philosophy for small size school. Faculty of Education, Khon Kaen University. 2011. (in Thai)
- [6] Rooncharoen T. School management for educational reform era. Bangkok: L. Press. 2003. (in Thai)
- [7] Pibulsarawut P. The implementation of Sufficiency Economy in education aspect. Center for the related royal projects scheme: Permanent Secretary Office of Ministry of Education: Bangkok : The Office of Royal Property Bureau. 2007. (in Thai)
- [8] Panyaniramit K. School Management based on the Philosophy of Efficiency Economy: A Case Study of Banluampittayasan School under the Secondary Educational Service Area 31. Master of Education Thesis in Educational Administration, Graduate School, Khon Khaen University. 2013. (in Thai)
- [9] Thomchayakorn J. A Study of General Administration of Schools under Takuapa Municipality in Phang - Nga Province. A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements For the Master's Degree in Educational Administration Graduate School, Suan Dusit Rajabhat University. 2010. (in Thai)